

J.A.K. bladet

Til kamp mod dyrevelfærd?

Heine Refsing, Center for Biodiversitet

Det danske industrilandbrug er ved at blive et tragisk eksempel på et erhverv, der udrydder sine egne rødder for at nå sine mål om optimal profit. Vores svineeksport er ifølge erhvervets egen opfattelse afhængig af, at alle griseracers moder – vildsvinet – ikke trænger ind over den tyske grænse. Landbruget går endda så vidt, at man udbetaler præmier til tyske jægere, der skyder vildsvin på den tyske side af grænsen.

Fjerkrærådet har på et tidspunkt foreslået et regulært forbud mod, at private mennesker holder høns i baghaven, fordi man frygter smitte fra disse.

Vi kan ikke have biologisk mangfoldighed side om side med vores landbrugsproduktion længere. Men samtidig har vi underskrevet Riokonventionen og forpligtiget os til at bevare både den vilde naturs mangfoldighed og den levende kulturarv, som gamle husdyrracer og småavlerkulturen tilsammen udgør.

Husdyr bevarer vores kultur

Danmark underskrev Riokonventionen om biodiversitet i 1992. Riokonventionen er grundlæggende et ønske om at bevare den naturlige bæredygtige verden intakt i folks hverdag – for at holde andre udviklingsveje åbne, tilgængelige og synlige.

Når det gælder de tamme dyr og dyrkede planter, er konventionens hovedsigte:

- 1) Bevarelse af den biologiske mangfoldighed in situ
- 2) Beskyttelse af lokal traditionel livstil af betydning for bevarelsen af biologisk mangfoldighed
- 3) Sikring af befolkningens ret og adgang til den biologiske mangfoldighed.

Kort sagt: Bevare de gamle racer og retten til at fastholde den traditionelle livsstil, der knytter sig til traditionelt dyrehold.

Dyrene har aldrig kun været landbrugets. Dyr er et vigtigt element i dansk kultur. Forsvinder dyrene fra hverdagen, som de er ved nu, forsvinder centrale elementer af vores egen kultur.

Avlere elsker deres dyr højt og har et helt anderledes forhold til dyr end den moderne landbrugsindustri. Ingen ønsker at tænke på en fremtid, hvor gamle hønsracer ikke

længere gokker under en solbærbusk, hvor ingen Tumlingedue slår sine kolbøtter på den blå himmel, og hvor ingen Knapstrupperhest smider sin rytter af – men det er ikke desto mindre den vej, udviklingen går.

Småavler-kulturen fortrænges

Danmark nærmer sig i dag et nulpunkt, når det gælder biologisk mangfoldighed i tamme dyr. Populationerne af umoderne, ikke industrielle racer er så små som aldrig før og endda stadig faldende.

Det skyldes ikke, som i de ulande Danmark belærer om deres pligt til at bevare deres gamle racer, at vi ikke har råd til at holde de uproduktive dyr.

Årsagen skal derimod søges i, at mens man officielt ønsker at bevare dyrene, samtidigt fortrænger den småavlerkultur, der har skabt og bevaret racerne hidtil, og som kunne bevare dyrene for fremtiden.

Paradoksalt nok er selv de mindste dyrehold i stigende grad blevet bureaukratiseret af myndighederne og nærmest dæmoniseret af landbrugsorganisationerne, siden Riokonventionen blev underskrevet. Mange af tiltagene er officielt begrundet i frygt for sygdomme. Men reglerne skyder langt over målet og underlægger to køer, en gris og fem dværghøns samme regelsæt som store industrielle dyreproducenter. Erfaringen viser, at sygdomme udbryder og spredes fra store intensive produktioner, som man så det senest, da fjerkræsygdommen Newcastle disease blev spredt til hundredevis af private gennem salg af smittede industrikyllinger. Alligevel har landbrugets kampagner mod små dyrehold til tider været så skingre, at ordet dæmonisering er rammende.

Dyresundhed ligger da os alle på sinde; men lige pludselig betyder kampen mod sygdomme i industridyr, at en 12-årig knægt i Danmark faktisk ikke længere kan cykle hen på et marked eller til en kammerat for at sælge to dværghøns og købe et par duer i stedet uden at overtræde regler om transport af dyr, regler om registrering af køb og salg af fjerkræ! – Aktiviteter, der for få år siden betragtedes som sunde fritidsinteresser for både børn og voksne, er pludselig blevet så bureaukratiseret, at de fleste avlere snyder og omgår regler i et væk – eller opgiver avlen!

Gamle racer får kulturelle og sociale formål

Landbruget har selv for længst kasseret kulturracerne – i nogle tilfælde for årtier siden, for andre racers vedkommende for et århundrede siden. Andre mennesker har siden bevaret disse racer for kulturelle formål; men industrilandbrugets organisationer har stadig den dag i dag mere indflydelse på vilkårene for disse dyr end dyrenes ejere.

Siden 1992 har utroligt mange hobbyavlere opgivet avlen eller er »gået under jorden« og holder nu dyr i det skjulte. Begge dele er et tab for det aktive fællesskab omkring bevaringen af den levende kulturarv i Danmark.

De tilbageværende avlere oplever, at de selv og deres dyr er taget som gidsel i at spil

om eksportindtægter – en gidseltagning, der slet ikke er nødvendig, fordi kontakten mellem det produktive landbrugs dyr og hobbyavlernes dyr er så lille, at man med lethed kunne finde løsninger, der respekterer begges eksistensberettigelse. For eksempel kunne erhvervet vaccinere deres besætninger – derved ville man opnå beskyttelse mod smitte fra vilde fugle, som ganske let kommer i kontakt med erhvervsfjerkræ, og selvfølgelig også mod smitte fra hobby avlernes pryd-fjerkræ, hvor kontakt ganske vist er næsten utænkelig. Hobbyavlernes pryd-fjerkræ kunne så frigøres for bureaukratiet og overlades til den naturlige selektion sammen med de vilde fugle.

De nye krav om registrering af selv helt små hold af får, geder og grise har kriminaliseret en stor gruppe mennesker, som ikke orker papirarbejde for et par får og en vædder. Dyrene risikerer at lide overlast ved svære fødsler og sygdom, hvis folk ikke tør kontakte dyrlægen, fordi de ikke er registrerede.

Som reglerne er nu, er der risiko for, at folk ville skjule udbrud af fx mund og klovsyge eller svinepest for ikke at miste deres elskede hængebugssvin eller børnenes dværggeder.

Registrering og kontrol kunne med fordel erstattes af tilbud om beskyttelse med vaccination, hvis der skulle komme et sygdomsudbrud – et sådant positivt tilbud ville folk tage imod med taknemmelighed, og derfor ville det overflødig gøre registrering og kontrol i alle de årtier, der heldigvis går imellem alvorlige sygdomsudbrud.

Til kamp mod dyrevelfærd?

Industriell udnyttelse af dyr har medført en masse forhold der nødvendiggør regler og kontrol af måden dyr behandles; og sammenstuvningen af superavlede dyr med svagt immunforsvar har skabt problemer med sygdomme, som ikke tidligere kendtes.

Disse regler er nødvendige for industrilandbruget, men det paradoksale er, at reglerne rammer dem, der behandler dyrene allerbedst hårdst. Selvom folks prydhøns er en del af familien, fjere skiner, og hønsene strutter af sundhed, og den største trussel mod deres sundhed er fuldt legalt salg af immunsvækkede industrihøns til private.

En høne er i lovgivningen en høne, uanset om den går sammen med 5 veninder og en hane i børnenes aflagte legehuse, eller om den er stuvet sammen med 5.000 lidelsesfæller hos en ægproducent.

De fleste småavlere er uorganiserede, som en almuekultur jo er, og de få organiserede har aldrig kunnet råbe myndigheder og politikere op. Det er også en svær kamp, for det ser jo nemt ud, som om vi kæmper mod øget dyrevelfærd og sundhed.

Men vi kæmper bare mod, at man ser spøgelses og skyder gråspurve med kanoner. De dyr, folk holder for bevaring, selvforsyning udstilling og andre rekreative formål, har det generelt som blommen i et æg, og deres ejeres hjerte er ved at briste, når de ser billeder i TV af de artsfæller, landbruget har stuvet sammen.

Man kan godt få en mistanke om, at industrilandbruget har et skjult motiv bag kampagnen mod små dyrehold. Hvis nemlig dyrehold under naturlige forhold forsvinder fra hverdagslivet, vil det være lettere at få befolkningen til at acceptere de forhold, dyrene bydes i det industrielle landbrug. Hvis folk aldrig har set en glad gris eller en munter høne – endsige selv ejet en – så kender de ikke dyrenes nuancerede adfærd under naturlige forhold og kan derfor bedre acceptere landbrugets tingsliggørelse af levende væsener.

Gode regler er regler, der kan overholdes i praksis, og som respekterer alle borgeres interesser. Det er næppe i nogens interesse, at vi sætter århundreders danske småavlertraditioner og hele den levende kulturarv over styr, fordi embedsmænd helst ser hvert eneste dyr i Kongeriget forsynet med et lille rødbedefarvet pas. Den levende kulturarv fortjener beskyttelse i stedet for forfølgelse, og den almindelige dyreværns-lovgivning er fuldt tilstrækkelig beskyttelse for disse dyr.

Vi har allerede mange års erfaringer med to veterinære standarder, nemlig for de vilde og de tamme dyr, og hegnspælene mellem de to grupper kan godt flyttes lidt uden at bringe eksporten i fare. Så Morten Korch idyl og moderne landbrug kan godt eksistere side om side, hvis blot embedsmændene vil det.

Center for Biodiversitet er et uafhængigt græsrods-informationscenter finansieret af Centerets støttemedlemmer. Bladet Loci udkommer 4 gange årligt.

Kontingent for 2004 er 125 kr.

Yderligere oplysninger: www.alco.dk/biodiverse eller Center for Biodiversitet, Hvejselvej 127, 7300 Jelling. Tlf. 7587.3008

J.A.K. bladet